

TİCARİ İŞLETME REHNİ

Ticari İşletme Rehni, ticari işletmeye ait menkullerin Ticaret Sicili'ne yapılan tescil ile alacaklıya teslim edilmeksizin rehnedilebilmesidir. Böylece borçlanan işletme sahibi menkul mallarını teslim etmeksizin rehin ederek ticari faaliyetine devam etmek olanağına kavuşmuş olur. Ticari işletme üzerinde rehin tesisi 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu'nun da düzenlenmiş (28.7.1971/13909 RG.); ayrıca bu konuda Ticari İşletme Rehni Hakkında Tüzük (21.8.1971/14283 RG.) Ve Ticari İşletme Rehni Tüzüğü'nün uygulanması Hakkında Yönetmelik (4.10.1971/14326 RG.) yayımlanmıştır.

Ticari işletme rehninin tescil edilebilmesi için üzerinde ticari işletme rehni tesis edilen işletmenin ticaret siciline kayıtlı olması zorunludur. (TİRK.1)

Ticari İşletme Rehninin Tarafları:

Rehin veren (Rehin Borçlusı):

Rehin borçlusı ticari işletmesini kredi karşılığı rehin veren gerçek veya tüzel kişi tacir olabilir. (TİRK.2)

Rehinli alacaklı:

Rehin alacaklısı tüzel kişiliğe sahip sermaye şirketi niteliğindeki kredi kuruluşları, kooperatifler ile kredili satış yapan gerçek kişi ve tüzel kişilerdir. Ancak kredili satış yapanlar sadece makina, araç, alet, motorlu nakil araçları satmaları koşuluyla rehin alacaklısı olabilirler. Bu sayılan unsurların dışındaki mal, eşya, hammadde, malzeme vb. satışını yapanlar rehin alacaklısı olamaz. (TİRK.2-3)

Ticari İşletme Rehninin Kapsamı:

Ticari işletme rehninin kapsamı ticaret ünvanı ve işletme adı, menkul işletme tesisatı, sınai haklardan oluşmaktadır.

Taraflar istedikleri takdirde ticaret ünvanı, işletme adı ve menkul işletme tesisatı dışında kalan unsurlardan bir veya birkaçını rehin dışında bırakabilirler. Diğer bir anlatımla ihtira beratları, markalar, modeller, resimler ve lisanslar gibi sınai haklardan bir veya birkaçını rehin dışında bırakabilirler. (TİRK.3)

Ticaret Ünvanı ve İşletme Adı:

İşletmenin ticaret ünvanının ve varsa işletme adının ticari işletme rehni sözleşmesine ekli unsurlar listesinde yer alması zorunludur, yer almadığı takdirde rehni sözleşmesinin hükümsüzlüğüne yol açar.

Rehin sözleşmesine bağlı unsurlar listesindeki bu tür eksikliklerin sözleşmenin noter tarafından düzenlendiği tarihten itibaren 10 günlük süre içerisinde, yine noter tarafından giderilmediği takdirde rehin sözleşmesi hükümsüz olur. (TİRK.3-5)

Menkul İşletme Tesisatı:

Rehin tescili anında var olan ve işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan makina, araç, alet ve motorlu nakil vasıtaları işletmenin menkul işletme tesisatıdır.

Menkul işletme tesisatının tümünün rehin sözleşmesinde gösterilmesi zorunludur. Bu menkul işletme tesisatı kavramına ticari işletmenin şubelerindeki tesisatı ile şube niteliğinde olmayan birimlerdeki tesisatda girmektedir.

Menkul işletme tesisatı, sözleşme eki rehne dahil unsurlar listesinde yer almadığı takdirde rehin sözleşmesi geçersiz olur.

Rehin sözleşmesine bağlı unsurlar listesindeki bu tür eksiklikler sözleşmenin düzenlendiği tarihten itibaren 10 günlük süre içerisinde yine noter tarafından giderilmediği takdirde rehin sözleşmesi hükümsüz olur.(TİRK.4, TİRHT.3)

Sınai Haklar:

İhtira beratları, markalar, modeller, resimler, lisanslar gibi sınai haklar ticari işletme rehnine dahildir; ancak bunların rehin sözleşmesine bağlı unsurlar listesinde gösterilmemesi rehnin hükümsüzlüğü sonucunu doğurmaz. Böyle bir durumda sınai haklar rehne dahil edilmemiş sayılır. (TİRK.3)

Rehin sözleşmesinin şekli:

Rehin sözleşmesinin ticari işletmenin kayıtlı olduğu sicil çevresindeki bir noter tarafından düzenlenmesi zorunludur. Sadece imzaları noterce onaylanan rehin sözleşmesi geçersizdir. Ticari işletmenin sicil çevresi dışındaki bir noter tarafından düzenlenen rehin sözleşmeside geçersizdir.

Rehin sözleşmesinde rehin kapsamına giren unsurların tam listesi ayırt edilebilecek şekilde (Markası,seri numarası,plaka numarası,renge vb.) yazılması zorunludur.

Ticari İşletme Rehninin Tescili:

Ticari işletme rehni tescil talebinin rehin sözleşmesinin noter tarafından düzenlendiği tarihten itibaren 10 gün içerisinde, usulüne uygun olarak doldurulup yetkililerce imzalanmış sicil müdürlüğünden temin edilen 1 nüsha beyannameyle (Örnek-38) yapılması zorunludur.

Bu süre içerisinde tescil edilmeyen rehin sözleşmesi geçersiz sayılır. (TİRK.5, TİRTUHY.8)

Ticari işletme rehni tescilin kurucu bir niteliği bulunmaktadır. Diğer bir anlatımla rehin hakkı tescille doğmaktadır.

Ticari İşletmenin Nakli:

Üzerinde ticari işletme rehni tesis edilen işletmenin başka bir yere nakledilebilmesi için alacaklının muvaffakatının alınması zorunludur. Böyle bir durumda işletme sahibi adres değişikliği için sicil müdürlüğüne başvururken alacaklının noter onaylı muvaffakatını da ibraz etmek zorundadır.(TİRK.10)

Ticari İşletme Rehninin Sicilden Terkini:

Rehinli alacaklının yazılı olarak muvaffakat (noterden imzanın tasdiki onaylı) etmesi halinde,

Kesinleşmiş bir mahkeme kararı ile rehni ortadan kalktığı veya var olmadığı tespit edilmesi halinde,

Rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takibin yapılmış ve tamamlanmış olması halinde ticari işletme sahibi tarafından dilekçeyle istenebilir.